

Foredrag i Sognegården fredag d. 14.9.2018 kl. 10.30

v/ Helene Thiesen om danskificeringen af 22 grønlandske børn i begyndelsen af 1950'erne

Helene er et af de grønlandske børn, og fortalte levende og medrivende om sit liv og hvilke følger 'Eksperimentet' har haft.

I 1951 udvalgte danske embedsmænd 22 grønlandske børn til at blive sendt til familiepleje i Danmark. Det skete i samarbejde med Røde Kors. Formålet var at gøre de grønlandske børn til mønsterborgere og forbilleder for deres landsmænd. De udvalgte børn skulle være intelligente, forældreløse eller børn af enlige forældre.

Da Helene var 6 år døde hendes far af tuberkulose. Han var telegrafist, og havde i kraft af sin uddannelse fået tilladelse til at bygge et enfamilieshus. Moderen var hjemmegående, og Helene mindes en lykkelig, stolt og helstøbt familie. Helene var det mellemste barn – hun havde en storesøster og en lillebror. Moderen blev efter flere mislykkede forsøg overtalt til at lade Helene deltage i projektet, og Helene fortæller i dag om utrygheden og savnet i forbindelse med at forlade familien som 7-årig. Hvorfor ville hendes mor ikke beholde hende? Heldigvis kom Helene til en god familie i Køge, hvor især plejefaderen var meget glad for hende. Men Helene havde mistet tilliden til voksne, så hun blev beskrevet som "egen" - hun talte ikke til voksne. Desværre nåede hun aldrig at komme i skole i Danmark, for da familien ikke vidste, hvor længe hun blev i Danmark, ville de ikke lade hende starte i skolen, hvis hun så skulle rives væk fra den igen. Men dansk lærte hun, og da hun efter 1 ½ år vendte hjem til Grønland, havde hun glemt det grønlandske sprog. Hun troede, at hun igen skulle hjem til sin mor og søskende, men det var bestemt, at børnene, når de igen kom til Grønland, skulle bo på børnehjem, og det var sjældent, at de så deres familier. Og når de endelig sås, kunne børnene ikke forstå, hvad familien sagde. Helene fortsatte på efterskole og afsluttede med realeksamen.

Der skulle gå mange år inden det gik op for Helene, at hun havde været udsat for et eksperiment i forbindelse med flytningen til Danmark. Tine Bryld kontaktede Helene i 1993 i forbindelse med at Tine var ved at skrive om "De laveste i Herstedvester" (Grønlandske indsatte). Udover sit arbejde som fritidshjemsleder, havde Helene et bijob som bistandsværge ved Oringe i Vordingborg (Psykiatrisk Hospital), hvor hun hjalp grønlandske patienter, der ikke kunne dansk, med at forstå papirerne, deres rettigheder og klagemuligheder.

Helene havde taget flere tilløb til at skrive sin historie, men hun var ikke rigtig kommet i gang. Men efter at Tine Bryld, der var blevet interesseret i Helenes fortid som grønlandske barn i Danmark, og havde forsket i sammenhængen, og selvfølgelig havde forelagt Helene (nu 42 år) den, fik Helene til at skrive sin bog "For flid og god opførsel", som udkom i 2011. Det var et stort chok for hende, at de 22 børn havde været led i et eksperiment, men også en stor lettelse, at det ikke var med familiernes gode vilje, at børnene skulle rejse hjemmefra.

Efterfølgende (2010) kom filmen "Eksperimentet", der viser den svære opgave, som børnene blev sat på, da de blev splittede mellem den danske og grønlandske kultur. Helene påpegede, at der havde indsneg sig flere ikke korrekte (dramatiske) sekvenser i filmen, men hun synes, at den er seværdig.

For et par år siden lykkedes det at genforene næsten alle de skæbnesøskende, som var tvunget til Danmark – de allerfleste er det stort set gået godt for. Dog er der 2, som blev i Danmark (blev adopteret af deres danske plejeforældre), og de har haft et svært liv.

Helene har levet det meste af sit liv i Danmark, og behersker ikke grønlandsk fuldt ud. Desværre har hun mistet sin mand, men har nu en kæreste, som var med i dag, og som indledte og afsluttede foredraget med et par smukke grønlandske sange.

1000 tak, Helene, fordi du delte din historie med os – det var både bevægende, livsbekræftende og positivt – samt gav stof til eftertanke!!!

/rm

